

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ СУДИЈЕ МАРЈАНЕ ЈАЊИЋ

КАНДИДАТА ЗА ИЗБОРНОГ ЧЛАНА ВИСОКОГ САВЕТА СУДСТВА ИЗ РЕДА СУДИЈА ПРИВРЕДНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА И ПРИВРЕДНИХ СУДОВА

Поштоване и драге колегинице и колеге,

Поводом актуелног конкурса за избор кандидата за изборног члана Високог савета судства, на почетку бих истакла да је новим законским решењем прописано да Привредни апелациони суд и привредни судови Републике Србије, по први пут имају самосталног представника у Високом савету судства. Из тог разлога јакo је важно да наш представник познаје како функционишу привредни судови, као и проблеме које имамо, посебно имајући у виду и то што се углавном познајемо, сарађујемо, упућени смо једни на друге и честе су нам заједничке активности.

Осећам потребу да нагласим да је моја кандидатура за изборног члана Високог савета судства, последица мотивације и подршке колега из Привредног апелационог суда. У суду сам већ скоро 28 година, тако да су и околности учиниле да добро познајем како систем функционише.

Сматрам да ћу учешћем у раду органа моћи да допринесем да се ојача систем вредности, који подразумева достојност, независност, интегритет, поштење и све друге етичке вредности, које су све нас и определиле да изаберемо овај професионални пут. Не упуштам се овим чином у непознато, јер поред љубави према судству, поседујем знање, искуство и вештине које бих искористила за добро свих нас у пуном капацитету, уз велику упорност и посвећеност.

У суду сам имала дивне учитеље и сарадњу, још од приправничких дана. Дужна сам и мојим судским учитељима, а и свима вама, да пробам да судству пружим и више, али и другачије, него што сам имала прилику до сад.

Сваки наш глас на овим изборима је једнако важан, али сам сигурна да избор једног од нас за члана Високог савета судства, не зависи од писаног програма, већ од гласно изговорене речи и размене мишљења, за коју ћемо сви заједно ускоро добити могућност, на представљању кандидата у нашим судовима.

Садржај програма који Вам представљам је само први корак, у остварењу наших заједничких циљева и тематски је подељен на најбитнија питања за која ћу се заложити и то:

НЕПРЕКИДНА И НЕПОСРЕДНА КОМУНИКАЦИЈА СА ИЗБОРНОМ БАЗОМ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ РАДА

Уколико добијем прилику да нас представљам у Високом савету судства, прво бих желела да се одмах на почетку мандата састанемо и да нам сусрети на радним састанцима у седишту Вашег суда, током целог петогодишњег мандата буду правило.

Да бисмо имали прилике да сазнамо шта је све проблем, важно би било да се ослободимо непријатности међусобног личног обраћања, јер сам била и остала бих, једна од Вас и сваки Ваш појединачни проблем, би ми био важан, као да је лично мој. Морамо бити доступни једни другима. На тај начин једино можемо решити и појединачне и заједничке проблеме, али и у раду настале дилеме.

Као изборни члан бих се морално и професионално обавезала да проблеме на које указујете, изнесем пред Високи савет судства, уз инсистирање на брзом и законитом решењу. Поздрављам принцип транспарентности рада Високог савета судства, установљен кроз јавност седница савета које се аудио-видео преносе, мада сам сигурна да демократичност и транспарентност рада овог органа може бити и на много вишем нивоу.

НЕЗАВИСНОСТ СУДСТВА КАО ОРГАНА ВЛАСТИ

Независност судства је нарушена, можда као никад до сад, иако су недавно донети Акт о променама Устава и нови правосудни закони. Наш заједнички посао је да учинимо да судство нико не назива трећом граном власти, него да то заиста и будемо, јер смо у подели власти на законодавну, извршну и судску потпуно једнаки. Владавина права је нама поверена.

Судија као карика правосуђа, мора да буде одан народу, јер сувереност потиче од грађана. Судија има своје букваре, Устав и законе. То је наша Азбука. Дужни смо као независни професионалци од интегритета, да заштитимо судство од свих непримерених и недозвољених притисака, како политичких, тако и свих других могућих утицаја.

Колеге драге, дужни смо да на Уставом и законима прописан начин, станемо у одбрану владавине права. Враћање угледа правосуђу, у нашим је душама и рукама. То је аманет изговорен приликом заклетве. Треба да нам је на част.

Неопходно је да се међусобно охрабriamo за јавно изношење свих стручних, али и друштвених проблема, посебно питања која се тичу судства као независне гране власти и тема од општег интереса за грађане. Треба да се подразумева активније деловање Високог савета судства, ради заштите независности судија и неизоставно и ургентно јавно обраћање јавности, у случајевима политичког и сваког дугог утицаја на судије и рад судова.

ИЗБОР И НАПРЕДОВАЊЕ

Као и сви наши досадашњи кандидати, посветила бих се посебно питању првог избора и напредовања судија. Познајући проблематику и на свом личном примеру и искуствима мојих колега, могла бих да истакнем да бих приликом избора и одлучивања о напредовању, била апсолутно посвећена, правична, бескомпромисна, темељна и пажљива.

Драге судије, коначно имамо велику привилегију, а то је јавност седница Високог савета судства, могућност да нас народ чује, да се подигне завеса и да се

ништа не догађа иза кулиса, већ на позорници. Прилика да образложимо сваки предлог за избор и напредовање и да се заузмемо за сваког од наших колега који то заслужују.

Потребно је коначно разрешити питање положаја Правосудне академије, у поступку за први избор на судијску функцију.

Правилником о поступку за избор судија и председника судова (Сл. гласник РС бр. 34/2024-24), уређује се Поступак за први избор на судијску функцију. Неопходно је разјаснити на који начин се стварају професионални судски кадрови, посебно што није било могуће ограничити роком прелазни период, јер је и даље у судству велики број судијских помоћника, са много година радног стажа после положеног правосудног испита, који и поред дугогодишњег искуства и посвећености послу, још увек нису изабрани на судијску функцију. Поступак за први избор на судијску функцију и даље прописује обавезу полагања испита, док кандидати који су завршили почетну обуку у Правосудној академији, достављају Уверење о завршеној почетној обуци. Поред свега наведеног, у судовима и даље егзистира двогодишња обука судијских приправника, након завршеног правног факултета, од којих одређени број младих колега, након положеног правосудног испита, остају у суду као судијски помоћници и имају амбиције за избор на судијску функцију. Двоструки критеријуми школовања и обуке младог кадра и даље отварају многа питања и дилеме, које је потребно коначно решити и прецизирати.

Поступак за избор судије у други суд или суд вишег степена, поред дужине радног стажа после положеног правосудног испита, обухвата и претходно вредновање рада кандидата, које ће се од 1. јануара 2026. године, спроводити применом Правилника о вредновању рада судије и председника судова (Службени гл. РС бр. 34/2024). Како се ради о новом начину вредновања рада судија, посебну пажњу ћу посветити обуци чланова комисија, као и уједначавању њиховог рада.

Стандарди пондерисаних предмета, којима се дефинише сложеност предмета и време потребно за обраду предмета, остаје и даље актуелна тема, иако из садржаја Правилника о вредновању рада судија и председника судова произлази, да је статистички извештај о раду судије, само један од више критеријума за вредновање рада судије, очигледно не и најбитнији, као што је било до сада.

МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ И РАДНОПРАВНИ СТАТУС СУДИЈА

Материјални положај судија је годинама актуелна тема, али се нисмо одмакли ни корак даље. Анализе упоредних решења, позивање на планове, конвенције и препоруке, стварају материјал за анализу, али ниједан конкретан предлог није постављен у смислу предлога измене закона. Сигурна сам да чак и постојећи правни оквир, уз мале корекције, као и коначно регулисање извора финансирања, дозвољава да се одмакнемо од теорије и учинимо да наша материјална сигурност буде основ наше достојности и независности.

Сви смо опредељени да се основица за обрачун плата судијама, а онда и запосленима, утврђује на основу показатеља пораста просечних зарада у

Републици Србији. Промицале су идеје и о достојности личних примања пензионисаног судије, постоје решења и за тај проблем. Једна смо од три државе у Европи, у којима су најниже плате судија. Упорност је неопходна и заузела бих се апсолутно за проналажење начина, да се ово важно питање хитно реши.

Имала бих у виду и инсистирала бих на анализи преко 90% садржаја из јавне расправе из 2022. године, што није узето у обзир као предлози и сугестије на нацрте правосудних закона. Од изузетне је важности, да правни оквир којима се регулише судство као целина прође реално сито, те да представља не корак ка бољитку, већ видљиви бољитак.

Закон о радноправном статусу судије, неопходно је донети, у смислу члана 12 Закона о судијама, јер би такав пропис, нормативно регулисао веома важна питања за судије и њихов положај.

ПОБОЉШАЊЕ ОБЈЕКТИВНИХ УСЛОВА ЗА РАД СУДСТВА

Као сарадник Судске управе другостепеног суда, присуствовала сам састанцима председника судова. Недостатак запослених, волонтирање приправника, немогућност запошљавања сарадника након положеног правосудног испита, забрана запошљавања и проширења систематизације радних места, све до непостојања могућности прибављања репроматеријала за основне административне потребе, изузетно ниска примања запослених, али и неједнака оптерећеност појединих судова и судских одељења, недопустиве су препреке нормалног функционисања у нашој правосудној пирамиди.

Проблематика управљања буџетским финансирањем, као и повећање процента издвојених новчаних средстава из буџета, јесте важно питање на који Високи савет судства као државни орган који обезбеђује и јемчи независност суда, судија, председника судова и судија поротника мора да има утицај, јер има непосредна сазнања о потребама судова и о објективним препрекама за беспрекорно функционисање судства.

Проценат од 1.7% новчаних средстава, колико се у актуелној расподели новчаних средстава издваја из буџета за судство је толико низак, да је као статистички податак забрињавајући. Заложила бих се да у оквиру законом повереног делокруга послова Високог савета судства, издвојена буџетска средства буду достојна судству као посебној грани власти, што би имало директан утицај на побољшање објективних услова за рад, а тако и мотивације и запослених и изабраних лица. Неопходно је посебно се посветити и изради Нацрта Закона о судском особљу, на тај начин бисмо у сваком смислу, оснажили темељ судства.

ОБУКЕ И СЕМИНАРИ

Познат нам је проблем да нису свима доступне обуке, семинари, саветовања, те да се чак ограничавају и новчана средства намењена годишњем саветовању свих привредних судова, у организацији Привредног апелационог суда. Није омогућено свим судијама и судијским помоћницима да се едукују, јер то зависи и од седишта суда, иако је обука обавезна и похађање истих је један од критеријума за вредновање рада. Непрестане тематске едукације и имплементације нових

прописа, морају подједнако да буду доступне свим судијама и нашим младим колегама приправницима и судијским помоћницима у сваком суду, јер квалитет нашег рада поред осталог зависи од могућности информисања и учења.

Потрудила бих се да вратим могућност представљања рада судова на Правном факултету Универзитета у Београду, али и другим правним факултетима у Србији. На таквом догађају под називом „Career days“ пре више од две деценије, имала сам част да учествујем с мојим колегама, уз подршку наших судија. Представили смо студентима рад привредних судова и након тога се у нашим првостепеним судовима догодио приправнички „boom“, што је важно за будућност судства, поред враћања угледа судству кроз друге законом дозвољене и прилагођене механизме.

РЕГИОНАЛНА И ШИРА САРАДЊА

Радо Вам представљам и идеју повезивање судија бивших република, наших суседа, кроз конференције и стварање јаке правосудне сарадње, у смислу размене мишљења и заузетих ставова о важним питањима, још увек не потпуно решених, а актуелних. Свима нама то би био подстрек, јер и даље судимо у суштини по основу истих неправдазиђених текстова закона за сва времена, као што је Закон о облигационим односима. Језичке баријере нема, сигурно је да заједно можемо више. Такође, треба наставити изузетну сарадњу и са другим судским саветима у ЕУ путем постојеће асоцијације судских савета, али и са сличним телима из других земаља широм света, а која не подразумевају скупа путовања на рачун буџета, него пре свега одговарајућу размену знања и искустава у решавању конкретних питања и проблема у области судства.

[illegible]

Изложене идеје у овом програму су само увод, са Вама бих сачинила разраду и закључак, коме бисмо заједнички били посвећени. За све што сам овде имала прилику да изнесем, имам знање, искуство, снагу, вољу, упорност и љубав. Од свих Вас ће ми бити потребно, да чујем Ваш предлог, глас и мишљење.

У Београду,
22.10.2025. године

С поштовањем,
Марјана Јањић
Судија Привредног апелационог суда